

Rapport om kvalitetsarbeidet ved fakultet

Dato: 28.03.07

Fakultet:

Det historisk-filosofiske fakultet

Studieår:

2006

Denne rapporten bygger på rapporter om kvalitetsarbeid ved samtlige institutter ved HF høsten 2006. Senere har det blitt tatt en beslutning sentralt om at den årlige rapporteringen fra fakultet til Rektor skal skje i mars, slik at man får med resultater og statistikker fra hele det forutgående kalenderåret i rapporteringen. Rapporten fra HF til Rektor vil derfor denne gang, og unntaksvis, handle om studieåret 2005/2006, før vi kommer "i rute" med årshjulet ved neste års rapportering. Vedlagte nøkkeltall og statistikk er imidlertid fra 2006.

Oppfølging av kvalitetsarbeidet etter forrige studieår**A. Momenter fra fakultetets årsrapport 2005, prioriterte tiltak fra evaluering 2006:**

- Se til at evalueringsrutinene innarbeides og blir en selvfølge.
- Øke bevisstheten om nødvendigheten av kontinuerlig evaluering.
- En mer systematisk oppfølging av evalueringsresultatene.
- Å finne adekvate former for evaluering.

Vurdering: I den fasen vi er i nå, er det fortsatt nødvendig å holde fokus på at gode rutiner etableres og følges. Det vil fortsatt ta tid før alle mener at Kvass er et naturlig redskap i evalueringsarbeidet. Mange mener fortsatt at systemet innebærer unødvendig byråkratisering og tidsbruk, og trekker oppmerksomhet bort fra det reelle kvalitetsarbeidet. Vi må trekke lærdom av den konstruktive kritikken for å gjøre Kvass bedre og mer velegnet, slik at faglærerne får et mer positivt forhold til Kvass som hjelpemiddel for å nå overordnede mål. Både studenter og lærere må se at evaluering faktisk nytter og at forbedring skjer.

B. Studiekvalitet - Evaluering av førstesemesterstrukturen

Fakultetet gjennomførte høsten 2006 en evaluering av førstesemesterordningen. Vi ønsket på en bredest mulig basis å vurdere om eventuelle endringer i det første semesterets innhold og struktur kan bidra til å heve kvaliteten på våre studier og gi studentene en best mulig start på studiene. Det kan se ut som om nyorganiseringen som kom med Kvalitetsreformen har hatt en del uønskede virkninger, særlig gjelder dette ex.fac. Kvalitetsreformen, samt NTNUs emnestruktur med emner ned til 7,5 poeng, har også ført til at antallet obligatoriske innleveringer har økt betraktelig sammenlignet med førstesemesterstudiet under cand.mag.-ordningen. I tillegg kommer økt vektlegging av skriving generelt i alle fag. Dette kan medføre for stor arbeidsbelastning, fragmentering og mangel på konsentrasjon i oppstartssemesteret, samt uønskede læringsstrategier (legger opp til pugging av pensum). Evalueringen endte opp med et forslag til ny modell, der ex.fac blir knyttet nærmere til studiefaget ved at det blir et faglig introduksjonsemne, og der det etter modell av *Teknostart* innføres et to ukers *Humstart* for nye studenter. *Humstart* skal ha et felles basisinnhold, basert på forslagene til fagovergrepene felleselementer som har kommet i løpet av evalueringsprosessen. Det er viktig at kurset er redskapsrettet, og at den direkte nytteverdien er tydelig. Det sentrale må dermed være akademisk skriving, kildebruk, argumentasjon og lignende som er av relevans for fagstudiet. Fakultetet har utfordringer med lekkasje og frafall. *Humstart* skal derfor være motiverende, og gi studentene en følelse av tilhørighet,

sammenheng og helhet. Studentene skal få bevissthet om mulighetene humanistiske fag kan gi dem i arbeidslivet, og dermed få styrket sin faglige identitet og motivasjon for å gjennomføre studiene. Kurset skal være holdningsskapende: Vi må være tydelige på at det stilles forventninger til arbeidsinnsats, og at et humanistisk studium er krevende. Etter de to ukene starter studentene på fagenes introduksjonsemner (ex.fac.), og resten av semesteret vil for de fleste vedkommende bestå av fagemner og ex.phil. En del av felleselementene fra *Humstart* repeteres og videreføres i ex.phil. og i fagstudiene, og det forutsettes derfor at *Humstart* knyttes til og legges opp i nært samarbeid med faglærerne på de faglige introduksjonseminene og ex.phil.

Resultatene av evalueringen av førstesemesterstrukturen trekkes inn i den pågående gjennomgangen av studieprogramstrukturen ved fakultetet.

Grunnlaget for beskrivelse og vurdering av kvalitetsarbeidet

A. Nøkkeltall, statistikk

1. Søkertall høst 2006 (FS-rapport 192.002):

1.prioritet søkere: 2236

Ja-svar: 1392

Møtt: 1270

Bekreftet utdanningsplan: 1096

2. Karakterstatistikk høsten 2006 (KVASS):

	<u>HF:</u>	<u>Ex.phil:</u>
Oppmelde kandidater:	8247	3606
Møtt:	6368	3015
Bestått:	5671 (89%)	2304 (76,4%)
% stryk:	11%	23,6%

3. Gjennomføring 2006 (NSD-DBH-data):

Planlagte studiepoeng (u-planbekreftelser) HF: 150031

Gjennomførte studiepoeng HF: 108191

Gjennomføringsprosent HF: 72,1% (2005: 70,5%)

Gjennomføringsprosent NTNU: 80,5%

B. Instituttens evalueringsrapporter

1. Effekter av kvalitetsarbeidet

Evalueringsarbeidet ser ut til å være etablert på en systematisk måte jevnt over på alle institutter:

- Det har resultert i konkrete endringer/forbedringer i studieplanen; mer gjennomgripende kvalitetssikring av studieplanene
- Nye evalueringsmetoder er tatt i bruk (evalueringsmapper, elektronisk spørreskjema lenket til It's learning, ny bruk av ekstern sensor, med mer)
- Innført brukermanualer for oppgaveskriving
- Resultatene av kvalitetssikringarbeidet er presentert på allmøter/instituttseminar
- Instituttseminarer om studiekvalitet
- Oppstartsseminar på master
- Nedgang i strykprosenten
- Arbeidet med kvalitetssikring av undervisningstilbudet er blitt "deprivatisert"; fra å være et individuelt ansvar til et kollektivt ansvar for instituttet som helhet

- Kvalitetsarbeidet er blitt løftet opp på et mer forpliktende nivå
- Studentene er blitt delaktige i ansvaret for å sikre kvalitet

2) Melding om avvik i forhold til forventet kvalitet

- Flere melder om stort frafall fra oppmelding til gjennomført eksamen
- Dårlig rekruttering til master
- Rommangel/romlogistikkproblemer og manglende/mangelfullt utstyr i forelesningsrom
- Tendens til nedgang i studentaktiviteten utover semesteret
- Blandede erfaringer med bruk av læringsassistenter

3) Ønske om oppfølging på fakultetsnivået

- Bedre organisering av førstesemesteret
- Studieadferdsundersøkelse med fokus på frafallsproblematikken (gjærne i samarbeid med SVT-fakultetet)
- Økonomiske rammevilkår; krav til justering av IFM; kvalitetssikring av læringsassistentfunksjonen, sensurordningen (ekstern sensor er viktig, særlig i fag med mye én-til-én undervisning), tverrfaglige/flerfaglige emner krever mer ressurser
- Undervisningsutstyr; vedlikehold og support
- Kursing av fagansatte i It's learning

4) Er rapportene et godt redskap i kvalitetsarbeidet?

- Få institutter har presentert i rapporten oversikt over nøkkeltall, statistikk mv. som grunnlag for beskrivelsen og vurderingen av kvalitetsarbeidet, men henviser mer generelt til forskjellig tallmateriale som er brukt. (Det ser også ut til å være ulik tolkning av dette avsnittet i rapportmalen.) Spørsmål: Bør ikke rapporten inneholde faste tabeller hvor konkrete nøkkeltall (ant eksamensmeldte, frafall, stryk mv.) presenteres?
- Få melder om avvik som har krevd tiltak fra instituttleder. Er dette et godt eller dårlig tegn? En positiv tolkning er at kvaliteten på undervisningen jevnt over er god. En mer kritisk tolkning kan være at kommunikasjonslinjene mellom studentene, faglærerne, referansegruppene og instituttleder er for filtrert.
- Generelt er inntrykket at instituttene/instituttlederne gjennom rapportene har foretatt grundige analyser av sitt kvalitetsarbeid, og at rapportene slik sett fungerer etter hensikten.

Vurdering av status

1. Vurdering av kvalitetsarbeidet basert på datagrunnlaget.

a) Søkertall og utdanningsplanbekreftelser:

Det ble innført lukking av alle studier ved fakultetet i 2006, noe som resulterte i at vi ikke fikk utnyttet kapasiteten på en del studier som tidligere har vært åpne. Totalt sett har vi relativt høye søkertall, men likevel svært lave søkertall for enkelte søkertilbud. Fakultetet er særlig bekymret for søkertallene til fremmedspråkene og skolefagene tysk og fransk. Engelsk er relativt stabilt, og vi ser at interessen for spansk (årsstudium) er stor. Tiltak for å bedre rekrutteringen til de "små" fagene ved fakultetet vil bli særlig fokusert gjennom evalueringen av programstrukturen som nå er satt i gang. Ellers ser vi at studentene i langt større grad enn tidligere år bekrefter utdanningsplanen sin. Høsten 2006 var andelen bekreftede utdanningsplaner på bachelornivå på ca. 88 %. Dette er vi godt fornøyd med, men har som mål å øke denne andelen ytterligere opp mot 100 % i løpet av 2007-2008.

b) Karakterstatistikk:

Fakultetet er overrasket over den store økningen av strykprosenten høsten 06, som for fakultetet som helhet, unntatt ex.phil., lå på ca. 11 %, mens det året før lå på ca. 7 %. Tar vi med ex.phil., der strykprosenten høsten 06 var på hele 23,6 %, får vi en andel strykkandidater på ca. 15 %. Det er flere årsaker til denne store økningen, men vi ser at når obligatoriske emner i enkelte fag med store studentkull som eksempelvis medievitenskap og historie har høy strykprosent, får dette stor innvirkning på prosentandelen for fakultetet som helhet. Som eksempel var det hele 37,6 % som strøk på et basisemne i historie med 247 eksamenskandidater. I en rekke andre fag og emner er strykprosenten lav, så bildet er svært nyansert når vi går ned på fag- og emnenivå. Vi ser imidlertid en annen årsakssammenheng som ut fra et kvalitetsperspektiv er svært uheldig: Noen fagmiljøer går nå tilbake til gamle eksamenformer med skoleeksamen i enkelte emner av ressursmessige hensyn. Vi vet av erfaring at skoleeksamen medfører mer stryk enn andre vurderingsformer. Dette krever oppmerksomhet i det videre kvalitetsarbeidet, og problematikken er satt på dagsorden ved fakultetet. Andre årsaker til høy strykprosent kan være det faktum at vi har svært mange NTNU-studenter fra andre fakulteter som melder seg opp til emner i populære fag hos oss, men hvor det ikke legges ned tilstrekkelig arbeid i forberedelsene til eksamen. Det er også lett å melde seg opp til eksamen i emner på tvers ved NTNU med dagens oppmeldingssystem (Studweb). En siste mulig årsak kan ligge i bruken av karakterskalaen: Det har vært en del fokus på at det gis for gode karakterer i det nye systemet, og vi kan ikke se bort fra at noen fagmiljøer bevisst og ubevisst har skjerpet kravene til bestått resultat.

c) Gjennomføring:

Fakultetet har etter de beregninger som legges til grunn for rapporteringen til DBH en gjennomføringsprosent på 72,1 % i 2006, som var litt høyere enn for året før (70,5), men som er lavest innenfor NTNU, der snittet lå på 80,5 %. Årsaken til det kan ligge i noe av det som er nevnt i punktet over (mange "useriøse" eksamenskandidater) – forutsatt at DBH-kategorien "planlagte studiepoeng" inneholder samtlige eksamensmeldinger og ikke bare bekreftede utdanningsplaner. I tillegg kan noe av årsaken ligge i den relativt løse programstrukturen vi har på bachelornivå. Dette er noe vi ønsker å endre på og som vil være gjenstand for drøfting i forbindelse med den nevnte evalueringen av programstrukturen ved fakultetet.

2. Implementering av kvalitetssikringsrutiner

Rapportene fra instituttene ble gjennomgått på et ledermøte om studiekvalitet den 14.11.06. Sentrale momenter i møtet var erfaringsutveksling, eksempler på praktiske tiltak for å løse felles problemer, og hvordan vi skal arbeide videre med utdanningskvalitet på fakultetet. Alle instituttene har nå gode rutiner for evaluering av alle emner. Det er fortsatt et problem mange steder å få studenter til å sitte i referansegrupper, men vi håper at en del tiltak som blir satt i verk i år vil ha effekt. Mye tid brukes til å forbedre rutineene for kvalitetssikring. Etter manges mening går *for* mye tid med til dette. Likevel tror vi at arbeidet med implementeringen av Kvass har bidratt til en økt bevissthet om kvalitetsarbeidet og som vil virke positivt framover. HF-fagene har spesielle utfordringer med felles evalueringssystem fordi instituttene er svært heterogene mht størrelse (fra ex.phil til én til én-grupper), organisering, undervisnings- og læringsformer. Dette gjenspeiles bl.a. i diskusjonen omkring bruken av referansegrupper. Dette må vi ta hensyn til når vi vurderer om systemet egner seg, fordi det viktigste er å forbedre kvaliteten på studiet, ikke at det skal lages like systemer overalt.

Tiltak:

Instituttseminarer om studiekvalitet bidrar positivt til å synliggjøre felles problemer og utfordringer, klargjøre roller og ansvarsforhold og gjøre kvalitetsarbeidet til et kollektivt anliggende.

Pedagogiske tiltak for god kvalitet i undervisningen: Når det gjelder faglærerne, kan det handle om korte ped-up-kurs, kollegaveiledning, belønning av gode lærere lønnsmessig og lignende.

"Profesjonalisering" av referansegruppene: Fakultetet arbeider sammen med de fakultets-tillitsvalgte studentene med å få til fora for referansegruppene. Tanken er at studentene blir mer bevisste hva et godt pedagogisk læringsmiljø er, og hvordan begge parter må bidra for å skape dette. FT-representantene på HF og SVT arrangerer i fellesskap et referansegruppe-seminar den 15.03.07

3. Vurdering av kvaliteten på undervisningstilbudet

Som en følge av budsjettmessige nedskjæringer er fakultetet bekymret for kvaliteten på studietilbudet:

- Studentenes valgmuligheter har blitt sterkt redusert, og enkelte studietilbud kan dermed framstå som mindre attraktive.
- Kvalitetsreformens viktigste intensjon var tettere oppfølging av studentene, og det var et særlig behov for endringer på HF- og SV-fakultetene, der det hadde vært tradisjon med store forelesninger. Men Kvalitetsforbedringer koster, i form av ressurser til studentkontakt og tilbakemelding på oppgaver. Når instituttene nå har måttet spare, ser mange seg nødt til å gå tilbake til tradisjonelle og billigere undervisningsformer og vurderingsformer.
- Utviklingen av tverrfaglige tilbud lider også når knappe ressurser må konsentreres om basisvirksomheten.

Veien videre

1. Fokusområder for kvalitetsarbeidet kommende år

- I løpet av 2007 skal HF-fakultetets programstruktur og emneportefølje evalueres og forslag til ny struktur drøftes og behandles.
- De humanistiske studiers relevans for yrkeslivet: Spørsmål som relevans og kompetanse må i større grad trekkes inn i studieplanarbeidet, spesielt under arbeidet med læringsmål.
- Hvordan aktivisere studentene? Det blir viktig å samarbeide med studentrepresentantene om å motivere for større innsats fra studentene mht studiekvalitetsarbeid.
- Kvass: Hvordan lagre informasjonen fra evalueringer slik at de kan være til nytte for neste kull med lærere og studenter? Mange institutter har etablert elektroniske arkiv. Dette arbeidet må følges opp.
- Pedagogisk kvalitet. Følges opp, også i samarbeid med de sentrale læringsarene tilbudene.
- Bruke statistikk og evalueringer mer aktivt i arbeidet med utvikling av studietilbudene, studieplanene og det øvrige kvalitetsarbeidet.

2. Tiltak som planlegges gjennomført i fakultetets regi

- Det settes ned et utvalg som skal se på hvordan vi skal styrke den språkfaglige delen av lærerutdanningen.
- Det opprettes et Programråd for den 5-årige språklærerutdanningen. Det må arbeides for å styre en større del av lærerutdanningens økonomiske ressurser til språkfagene.
- Karakterproblematikken må tas opp. Statistikken viser at det gjennomgående blir gitt

for gode karakterer på MA ved at skalaen ikke brukes i tråd med intensjonene. Fakultetet må vurdere tiltak.

- Holde fokus på gjennomstrømningsproblematikken. Statistikken viste lav mastergjennomstrømming i 2005. I 2006 var gjennomføringsprosenten på master på ca. 79 % (basert på NSD-DBH-data). Dette er høyere enn for bachelorprogrammene, men lavere enn snittet for NTNU som helhet. Det ble avholdt et instituttleder møte med dette som tema den 13.02.06, og tiltak ble foreslått og diskutert. Arbeidet skal følges opp med en tiltaksplan i vårsemesteret 2007.
- Utvikle det administrative støtteapparatet når det gjelder tilgang til statistisk informasjon til bruk for instituttene i utviklingen av kvalitetsarbeidet.
- Det nedsettes arbeidsgrupper for oppfølging av evalueringsarbeidene (førstesemester- og programstrukturevalueringene)

3. Forslag til tiltak som bør følges opp av NTNU sentralt

- *Evalueringer:* Det er av stor betydning å ha kunnskap om effekten av strukturelle endringer for å utvikle gode studietilbud. Vi imøteser derfor NTNUs evaluering av hvilken effekt Kvalitetsreformen har hatt for våre studier.
- NTNU sentralt bør initiere diskusjoner omkring kandidatundersøkelser, tilfredshetsundersøkelser, arbeidsmarkedsanalyser, undersøkelser om studieatferd og lignende som er av betydning for utviklingen av våre studier.
- *NTNU bør videreutvikle IFM:* Fakultetet vil peke på at dagens IFM ikke fremmer den ønskede dynamikken når det gjelder utvikling av nye studieprogram; det være seg nye strategiske program for NTNU med basisbevilgning eller nye studietilbud som opprettes til erstatning for tilbud som legges ned. Dynamikk i studietilbudet er en forutsetning for at NTNU skal nå sine strategiske mål. Men den historiske innretningen av modellen, som innebærer forskuttering av kostnader fra fagmiljøenes side, er ikke tjenlig i en situasjon hvor enhetene har trange budsjettammer. Dersom det historiske prinsippet i IFM skal videreføres, er det nødvendig med avsetninger til omstilling/strategi som kan benyttes til å dekke oppstartkostnader for nye tilbud samt følgekostnader ved nedlegging av tilbud som kostnader knyttet til lovpålagte overgangsordninger etc.
- *Infrastrukturproblemer:* Manglende og til dels dårlig teknisk utstyr har lenge vært et problem, særlig på Institutt for Kunst og Medier. *Tiltak:* Vi håper på forbedringer i og med at en AV-tekniker nå blir fast stasjonert på Dragvoll. Det meldes fra IKM at det på tross av dette likevel fortsatt er store mangler ved utstyret. Det må arbeides for at det settes av midler sentralt til nyinvesteringer i teknisk utstyr slik at det holder et forsvarlig kvalitetsmessig nivå.